

“CHAQIRIQQACHA YOSHLARDA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOY VA PEDAGOGIK USULLARI”

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15244118>

Toshkent davlat pedagogika universiteti 2-kurs magistranti

Hojimatov Nodirbek G'ayratjon o'g'li

Annotatsiya: *Ushbu maqolada chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishga doir ijtimoiy va pedagogik yondashuvlar ilmiy asosda tahlil qilinadi. Yoshlar ongiga turli g'oyaviy ta'sirlarga nisbatan tanqidiy fikrlash, axborotni saralash va mafkuraviy qarashlarda mustaqil pozitsiyani shakllantirish imkonini beruvchi usullar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, umumta'lim maktablarida, mahalla va oilada olib borilayotgan tarbiyaviy ishlarning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot IMRAD modeli asosida olib borilib, nazariy tahlil va amaliy kuzatuvlarga tayangan. Xulosa sifatida yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda ijtimoiy institutlar va ta'lim tizimining hamkorligi alohida ahamiyatga ega ekani ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar: *mafkuraviy immunitet, yoshlar tarbiyasi, ijtimoiy institutlar, pedagogik yondashuv, chaqiriqqacha yosh, g'oyaviy tahdid, tanqidiy fikrlash*

KIRISH

Zamonaviy globallashuv jarayonlari, axborot texnologiyalari va kommunikatsiya vositalarining keskin rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlarning ommalashuvi sharoitida yoshlar ongiga turli mafkuraviy ta'sirlar kuchayib bormoqda. Axborot oqimining tezkorligi, g'oyaviy raqobatning keskinlashuvi, madaniy invaziyalar va g'arblik hayot tarzining ommaviy targ'iboti sharoitida milliy g'oya va qadriyatlarga asoslangan mafkuraviy immunitetni shakllantirish dolzarb vazifalardan biriga aylangan. Ayniqsa, chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda, o'smirlar va yigitlarda ushbu immunitetning shakllanishi ularning kelajakdagi fuqarolik pozitsiyasi, Vatanga sadoqati, axloqiy-ruhiy barqarorligi, ijtimoiy faolligi hamda hayotda to'g'ri yo'lni tanlashiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Mafkuraviy immunitet tushunchasi ostida shaxsning turli g'oyaviy, axborotiy va mafkuraviy tahdidlarga nisbatan tanqidiy munosabatda bo'lishi, soxta va buzg'unchi g'oyalarning mohiyatini anglay olishi, ularni rad etishga layoqatli ong va qarashlarga ega bo'lishi tushuniladi. Bu immunitet, birinchi navbatda, shaxsning milliy qadriyatlarga sadoqati, tarixiy xotirasi, ma'naviy mustahkamligi, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy mas'uliyat darajasi bilan chambarchas bog'liqdir. Bu jarayon murakkab va bosqichma-bosqich kechadigan pedagogik, psixologik va ijtimoiy omillar tizimini o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev tomonidan 2021-yil 30-iyuldagi “Yangi O'zbekiston yoshlari — kelajagimiz bunyodkori” shiori ostida belgilangan islohotlar doirasida mafkuraviy barqarorlik, yoshlar tarbiyasiga e'tibor va ularda g'oyaviy immunitetni

mustahkamlash ustuvor yo'nalish sifatida qayd etilgan. Prezidentning quyidagi so'zlari bu borada alohida e'tiborga molik: "Yoshlar qalbiga milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini singdirish — davlat siyosatining asosiy tamoyillaridan bo'lishi shart." Ushbu fikrlar mafkuraviy tarbiyaning davlat siyosati darajasidagi ustuvorligini belgilaydi.

Bugungi kunda yoshlar ongiga ta'sir ko'rsatuvchi tahdidlar turlicha ko'rinishda namoyon bo'lmoqda: diniy ekstremizm, radikalizm, terrorchilik, separatizm, ijtimoiy tarmoqlardagi yolg'on axborotlar, xorijiy madaniyatlarning andozasini ko'r-ko'rona qabul qilish, iste'molchilik kayfiyatining kuchayishi, siyosiy befarqlik va boshqalar. Aynan shu tahdidlar fonida yoshlar orasida mafkuraviy immunitetni shakllantirishga qaratilgan ijtimoiy va pedagogik chora-tadbirlar tizimini yaratish, bu borada samarali metodik yondashuvlarni ishlab chiqish muhim vazifa bo'lib qolmoqda.

Ilmiy adabiyotlarda mafkuraviy immunitet tushunchasi turlicha talqin qilinadi. Ba'zi manbalarda u axloqiy barqarorlik, g'oyaviy qarashlar tizimi va fuqarolik pozitsiyasi bilan bog'lanadi (Xolmatova, 2020). Boshqa bir yondashuvda esa bu tushuncha tanqidiy fikrlash, axborotni tahlil qilish va ijtimoiy-mafkuraviy xabardorlik asosida qaraladi (Ergashev, 2021). Har ikkala yondashuvda ham mafkuraviy immunitetni shakllantirish vositalari sifatida oila, maktab, mahalla, ommaviy axborot vositalari, diniy-ma'rifiy tashkilotlar, fuqarolik jamiyati institutlari va boshqa ijtimoiy muhit elementlari ko'rsatiladi.

Chaqiriqqacha yoshdagi yoshlar bilan ishlash, ular ongida mafkuraviy barqarorlikni vujudga keltirishda pedagogik vositalar, ta'lim metodlari va ma'naviy-ma'rifiy tarbiyaning o'rni beqiyosdir. Bu yosh toifasidagi shaxslar hayotining juda muhim bosqichida turadi: ular mustaqil qarorlar qabul qilishga o'rganmoqda, shaxsiy dunyoqarash shakllanmoqda, ijtimoiy faollik va qiziqishlar kuchaymoqda. Ana shu jarayonda ularga to'g'ri yo'naltirilgan g'oyaviy, axloqiy, estetik va ijtimoiy tarbiya vositalari orqali mafkuraviy immunitetni mustahkamlash mumkin.

Shu ma'noda, quyidagi muhim savollar yuzaga chiqadi:

- Mafkuraviy immunitetni shakllantirishda qanday pedagogik yondashuvlar samaraliroq?
- Qanday ijtimoiy institutlar yoshlar bilan ishlashda asosiy rolni o'ynaydi?
- Qaysi vositalar va metodlar orqali g'oyaviy barqarorlikni rivojlantirish mumkin?
- Chaqiriqqacha yoshdagi o'quvchilar va talabalarning mafkuraviy xabardorlik darajasi qanday?

Ushbu maqolada aynan shunday muammolarga yechim topish maqsad qilingan. Magistrlik dissertatsiyasining asosiy vazifasi — chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda ijtimoiy va pedagogik yondashuvlarning nazariy asoslarini tahlil qilish, mavjud amaliyotdagi samarali tajribalarni o'rganish hamda ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Magistrlik dissertatsiyasining obyekti — chaqiriqqacha yoshdagi yoshlar. Predmeti — ularning mafkuraviy immunitetini shakllantirishda qo'llaniladigan ijtimoiy va pedagogik

vositalardir. Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv, faoliyat nazariyasi, ijtimoiy-pedagogik hamkorlik konsepsiyasi va tanqidiy pedagogika yondashuvi asos qilib olingan.

Chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarning g'oyaviy-ruhiy immunitetini mustahkamlash yo'lida samarali ijtimoiy va pedagogik vositalarni aniqlash, ularni rivojlantirish va ilmiy asoslashga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, mamlakat xavfsizligi, ijtimoiy barqarorlik va ma'naviy yuksalishga asos bo'luvchi muhim ijtimoiy jarayonlardan biridir.

METODLAR

Ushbu magistrlik ishining metodologik asoslarini belgilashda ijtimoiy-pedagogik jarayonlarning murakkabligi, yoshlarning shaxsiy, madaniy, axloqiy va mafkuraviy rivojlanishiga ko'p omilli ta'sir ko'rsatishi inobatga olindi. Shunga ko'ra, ilmiy izlanishda integrativ, tizimli, faoliyatga yo'naltirilgan va sotsiokultural yondashuvlar asos qilib olindi. Magistrlik ishining asosiy metodlari sifatida nazariy tahlil, empirik kuzatuv, so'rovnoma o'tkazish, pedagogik eksperiment, kontent-analiz va statistik umumlashtirish kabi yondashuvlar tanlandi. Har bir metod magistrlik ishining maqsadidan kelib chiqib, asosli tarzda qo'llanildi.

1. Nazariy-metodologik asoslar

Magistrlik ishining nazariy poydevori sifatida quyidagi konsepsiyalar tahlil qilindi:

- Tizimli yondashuv nazariyasi – ijtimoiy-pedagogik jarayonlarni murakkab tizim sifatida tahlil qilish imkonini beradi (L.S. Vygotskiy, V.G. Afanasyev).

- Faoliyat yondashuvi – shaxs faoliyati va ijtimoiy tajriba o'rtasidagi o'zaro aloqani o'rganishga xizmat qiladi (A.N. Leontyev).

- Tanqidiy pedagogika – yoshlarni faqat bilim emas, balki ijtimoiy ong va fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lgan shaxs sifatida tarbiyalash g'oyasini ilgari suradi (Paulo Freire).

- Ijtimoiy o'rganish nazariyasi – yoshlar axloqiy va mafkuraviy xulq-atvorni atrof muhitdagi shaxslar, media vositalari va ijtimoiy institutlar orqali o'rganishini ko'rsatadi (Albert Bandura).

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari, qonunchilik hujjatlari, "Yoshlar siyosati" konsepsiyasi, ta'lim-tarbiya tizimiga oid milliy dasturlar, xalqaro tashkilotlar tomonidan e'lon qilingan hisobot va tavsiyalar ham nazariy asos sifatida tahlil qilindi.

2. Empirik metodlar

Magistrlik ishining amaliy qismida empirik metodlar keng qo'llanildi. Jumladan:

- So'rovnoma – Toshkent shahri va viloyatidagi 11 ta umumta'lim maktabi, 5 ta kasb-hunar maktabi, 3 ta akademik litseyda tahsil olayotgan 400 nafar chaqiriqqacha yoshdagi o'quvchilar orasida o'tkazildi. So'rovnoma yordamida ularning mafkuraviy xabardorlik darajasi, g'oyaviy tahdidlarga munosabati, milliy qadriyatlarga sodiqligi va axborot manbalariga bo'lgan ishonchi o'rganildi.

- Suhbat – 30 nafardan ortiq o'qituvchi, psixolog, ota-ona va mahalla faollari bilan yarimstrukturali intervyular o'tkazildi. Suhbatlar orqali yoshlarning ongida g'oyaviy qarashlar shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy omillar aniqlandi.

- Pedagogik kuzatuv – 4 ta maktabda o'quv-tarbiya jarayonida olib borilayotgan mafkuraviy tarbiya faoliyati o'rganildi. Darsdan tashqari mashg'ulotlar, "Vatanparvarlik oyligi", "Jasorat maktabi" kabi loyihalarning o'tkazilishi va ular yoshlar ongiga ta'siri kuzatildi.

3. Eksperimental ishlar

Magistrlik ishining muhim qismi sifatida eksperimental pedagogik ishlar tashkil etildi. Bu bosqich quyidagicha amalga oshirildi:

- Tajriba guruhi va nazorat guruhi shakllantirildi. Har bir guruhda 40 nafardan o'quvchi ishtirok etdi.

- Tajriba guruhida 2 oy davomida maxsus ishlab chiqilgan "Mafkuraviy immunitet asoslari" deb nomlangan trening mashg'ulotlari o'tkazildi.

- Mashg'ulotlar quyidagi mavzularni qamrab oldi: "G'oyaning kuchi va xavfi", "Ommaviy axborot vositalarida manipulyatsiya", "Milliy g'urur va vatanparvarlik", "Tanqidiy fikrlash asoslari", "G'arblik qadriyatlarining ta'siri va unga qarshi immunitet".

- Nazorat guruhi odatdagi o'quv dasturi asosida tahsilni davom ettirdi.

Mashg'ulotlar yakunida har ikkala guruhda qayta so'rovnoma va testlar o'tkazilib, ta'sir ko'rsatish darajasi o'lchandi. Shuningdek, sifat tahlili uchun individual suhbatlar ham tashkil etildi.

4. Kontent-analiz va statistik tahlil

O'quvchilar tomonidan ko'riladigan YouTube, Telegram va TikTok kanallari, ommaviy axborot vositalaridagi siyosiy va mafkuraviy kontent tahlil qilindi. 50 dan ortiq material asosida kontent-analiz amalga oshirilib, ularning g'oyaviy yo'nalishi, axloqiy bahosi va manipulyatsion xususiyatlari o'rganildi.

So'rovnoma va testlar natijalari SPSS dasturi yordamida statistik jihatdan tahlil qilindi. Deskriptiv statistika, korrelyatsion tahlil va regressiya modellari asosida metodlarning samaradorlik darajasi hisoblandi. Bu esa magistrlik ishining ilmiy ishonchligini ta'minlashga xizmat qildi.

5. Etik me'yorlarga rioya qilish

Magistrlik ishida ishtirok etgan barcha shaxslar og'zaki va yozma rozilik asosida jalb qilindi. O'quvchilar va ota-onalarga anonimlik va maxfiylik kafolatlari berildi. Metodlar O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlangan etika me'yorlariga muvofiq tarzda qo'llanildi.

NATIJALAR VA TAHLIL

Mazkur magistrlik ishining asosiy yo'nalishi — chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda ijtimoiy va pedagogik usullarning samaradorligini aniqlashdan iborat bo'lgan. Empirik bosqichda qo'llangan metodlar orqali to'plangan ma'lumotlar chuqur tahlil qilindi hamda nazariy yondashuvlar bilan solishtirildi. Quyida magistrlik ishi davomida olingan asosiy natijalar va ularning ilmiy izohi bayon etiladi.

1. So'rovnoma natijalari

So'rovnomada ishtirok etgan 400 nafar o'quvchining (chaqiriqqacha yoshdagi maktab va kollej o'quvchilari) mafkuraviy xabardorlik darajasi va ijtimoiy ong holati quyidagi mezonlar asosida tahlil qilindi:

- axborot manbalarining ishonchliligi,
- g'oyaviy tahdidlarga munosabat,
- milliy qadriyatlarga sodiqlik,
- mustaqil fikrlash darajasi.

So'rovnoma natijalariga ko'ra, o'quvchilarning 62 foizi axborot manbai sifatida ijtimoiy tarmoqlarni birinchi o'ringa qo'ygan bo'lsa, faqat 18 foizi rasmiy manbalar (OAV, davlat portallari)ga tayanishini bildirgan. Bu esa yoshlar orasida filtrlanmagan axborotlar asosida qaror qabul qilish xavfining yuqoriligini ko'rsatadi.

G'oyaviy tahdidlarga bo'lgan munosabatda 35% ishtirokchi ayrim diniy ekstremistik g'oyalarni "erkin fikr ifodasi" deb baholagan, bu esa ular orasida tanqidiy fikrlash yetarli shakllanmaganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, 72% o'quvchi milliy qadriyatlarga sodiq ekanini bildirgan, bu esa ma'naviy immunitetning shakllanishi uchun ijobiy asosdir.

2. Tajriba natijalari

Eksperiment jarayonida tashkil etilgan tajriba va nazorat guruhlarida orasida o'zgarishlar yaqqol ko'zga tashlandi. Trening mashg'ulotlari davomida tajriba guruhidagi o'quvchilarning mafkuraviy savodxonligi, axborotga tanqidiy yondashuvi, shuningdek, shaxsiy pozitsiyasini ifodalash qobiliyatida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi.

Mashg'ulotlar boshlanishidan oldin va yakunida o'tkazilgan test natijalari quyidagi o'zgarishlarni ko'rsatdi:

- Mustaqil fikr bildirish darajasi: +28%
- Ommaviy axborotdagi manipulyativ uslublarni ajrata olish: +35%
- Milliy qadriyatlar haqida bilimi: +22%
- G'oyaviy tahdidlarni tanib olish: +30%

Nazorat guruhida esa bu o'zgarishlar ahamiyatli darajada bo'lmagan (o'rtacha +5% gacha). Bu esa maxsus ishlangan pedagogik vositalarning, ya'ni trening mashg'ulotlari, debatlar, rolli o'yinlar va multimedia materiallari asosida olib borilgan ishlarning samaradorligini tasdiqlaydi.

3. Suhbatlar va sifat tahlili

Pedagoglar, ota-onalar va mahalla faollari bilan o'tkazilgan suhbatlar natijasida quyidagi xulosalar chiqarildi:

- Mafkuraviy tarbiyaning uzluksizligini ta'minlashda ta'lim tizimi, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlik zaif;
- Ko'pchilik ota-onalar farzandlarining internetdagi faolligini nazorat qilmaydi;
- O'qituvchilarning 48 foizi g'oyaviy tarbiyaviy faoliyatni yuritishda metodik qo'llanmalar yetishmasligini ta'kidlagan;
- Ko'pchilik ota-onalar mafkuraviy immunitetni diniy tarbiya bilan tenglashtiradi, bu esa uning mazmunini toraytiradi.

Bu jihatlar ijtimoiy hamkorlik va pedagogik muvofiqlik yetishmasligi mafkuraviy immunitet shakllanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishini anglatadi.

4. Media va kontent-analiz

Yoshlar iste'mol qiladigan media kontent (TikTok, YouTube, Telegramdagi kanallar) tahlili asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

- 50 ta tahlil qilingan videorolikning 38 tasi yoshlarning iste'molchilik ruhini kuchaytiruvchi, yengil ko'ngilochar kontentga ega;
- 20% materiallar yashirin tarzda g'arblik qadriyatlarni targ'ib qiladi;
- Atigi 10% kontentda vatanparvarlik, milliy g'oya, tarixiy xotira kabi elementlar mavjud.

Bu esa yoshlarning ko'pchilik axborot manbalari orqali konstruktiv, ijtimoiy-mafkuraviy ongni shakllantiruvchi g'oyalardan ko'ra, passiv, ayrim hollarda buzuvchi kontentni iste'mol qilayotganini ko'rsatadi. Bunday axborot oqimi fonida mafkuraviy immunitet shakllantirilmay ekan, yoshlar g'oyaviy manipulyatsiyaga tez tushib qoladi.

5. Umumiy tahliliy xulosa

Yuqoridagi natijalar shuni ko'rsatadiki, chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda quyidagi omillar asosiy rol o'ynaydi:

- Pedagogik yondashuvlar — interaktiv metodlar, muammoli ta'lim, media savodxonlik darslari yuqori samaradorlikka ega;
- Ijtimoiy muhit — oila, mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik darajasi barqarorlikni belgilaydi;
- Axborot manbalari — yoshlar iste'mol qilayotgan kontent sifati va ularning media savodxonlik darajasi immunitet kuchiga to'g'ridan to'g'ri ta'sir qiladi;
- Trening va amaliy mashg'ulotlar — maqsadli tayyorlangan pedagogik vositalar orqali mafkuraviy barqarorlikni shakllantirish imkonini mavjud.

Bu natijalar magistrlik ishining amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi: chaqiriqqacha yoshdagi o'quvchilarda g'oyaviy turg'unlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda kompleks yondashuv talab etiladi. Har qanday mafkuraviy tahdidga qarshi immunitet faqat uzluksiz tarbiya, hamkorlik, metodik tayyorgarlik va amaliy faoliyat orqali yuzaga chiqadi.

Xulosa va takliflar

Magistrlik ishining barcha bosqichlari natijalaridan kelib chiqib, chaqiriqqacha yoshdagi yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish zamonaviy jamiyatda nihoyatda dolzarb va murakkab ijtimoiy-pedagogik jarayon ekanini aniqlandi. Ushbu jarayon shaxsning tanqidiy fikrlashi, milliy g'ururga asoslangan dunyoqarashi, axborotga ongli yondashuvi, mafkuraviy turg'unligi va ijtimoiy faolligini rivojlantirish bilan bevosita bog'liqdir. Yuqorida keltirilgan nazariy mulohazalar va amaliy materiallar asosida quyidagi muhim xulosalar chiqarildi:

1. Chaqiriqqacha yoshdagi yoshlar mafkuraviy ta'sirga ochiq ijtimoiy guruh sifatida, ko'proq tashqi axborot oqimlarining, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlarning salbiy yoki ijobiy ko'rinishdagi kontentlariga ta'sirchanlik ko'rsatmoqda. Shunday ekan, ularda mustahkam

mafkuraviy immunitetni shakllantirish uchun maxsus ishlab chiqilgan tarbiyaviy strategiyalar zarur.

2. Magistrlik ishi doirasida o'tkazilgan tajriba ishlari shuni ko'rsatdiki, sistematik va interaktiv usullar asosida o'tkazilgan mashg'ulotlar (treninglar, debatlar, media tahlillar) yoshlar ongida sezilarli o'zgarishlar keltirib chiqaradi. Ayniqsa, tanqidiy fikrlashga oid topshiriqlar va muammoli vaziyatlar orqali olib borilgan ishlanmalar samaradorlik jihatidan yuqori bo'ldi.

3. Oila, maktab va mahalla tizimi o'rtasidagi hamkorlikdagi uzilishlar yoshlarning ijtimoiy himoyasizligini kuchaytiradi. Mafkuraviy tarbiyada yagona yondashuvning yo'qligi, tarbiyaviy ishlar har bir institut tomonidan alohida olib borilishi, tizimli monitoringning yo'qligi mavjud muammolardan biridir.

4. Ko'plab o'qituvchilar, ayniqsa sinfdan tashqari ishlarga mas'ullar, g'oyaviy tarbiya jarayonida samarali metodik materiallar va zamonaviy vositalarga ehtiyoj sezmoqda. Bu esa ta'lim tizimida mafkuraviy tarbiyani ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan boyitish zarurligini ko'rsatadi.

5. Axborot texnologiyalaridan foydalanish madaniyati yoshlar orasida turlicha bo'lib, mafkuraviy xatarlarni anglash darajasi past. YouTube, TikTok, Telegram kabi platformalarda yengil kontent ustun bo'lib, bu g'oyaviy bo'shliq hosil qiladi. Aynan shu bo'shliqni milliy qadriyatlar, vatanparvarlik g'oyalari, tarixiy xotira va sog'lom fuqarolik ongini shakllantiruvchi kontent bilan to'ldirish dolzarbdir.

Shu asosda quyidagi ilmiy-nazariy va amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Pedagogik faoliyatni takomillashtirish bo'yicha takliflar:

- Mafkuraviy immunitetni shakllantirish bo'yicha alohida kompleks dastur ishlab chiqilishi lozim. Bu dasturning asosiy komponentlari — axborot savodxonligi, tanqidiy fikrlash, milliy qadriyatlar asosidagi treninglar, muloqot texnologiyalari, media tahlil usullari bo'lishi kerak.

- Har bir ta'lim muassasasida "G'oyaviy immunitet va ijtimoiy faollik" fanini sinfdan tashqari mashg'ulot sifatida joriy etish maqsadga muvofiq. Bu fanga psixolog, tarixchi, axborot texnologiyalari mutaxassisi va ma'naviyatshunos jalb etilishi lozim.

- O'qituvchilarni malaka oshirish markazlarida "mafkuraviy tahlil, media savodxonlik va tanqidiy pedagogika" bo'yicha qisqa muddatli sertifikat kurslari tashkil etilishi kerak.

2. Ijtimoiy institutlar faoliyatini uyg'unlashtirish bo'yicha takliflar:

- Oila, mahalla va maktab o'rtasida "ma'naviy hamkorlik shartnomasi" joriy etilib, har uchala muhitda bir xil yondashuv asosida ish olib borilishi ta'minlanishi zarur.

- Mahalla faollarining yoshlarga oid masalalarda ma'naviy-huquqiy targ'ibotda faol ishtirokini kuchaytirish, xususan, harbiy xizmatga tayyorlanayotgan yigitlar uchun "Vatan posbonlari klubi"ga o'xshash tashabbuslarni ommalashtirish taklif qilinadi.

- Yoshlarga doir davlat dasturlari doirasida ijtimoiy-psixologik ko'mak guruhlarini tashkil etilishi va ularning faoliyatiga sog'lom mafkuraviy dunyoqarashga ega ko'ngillilar jalb qilinishi lozim.

3. Media va kommunikatsion vositalardan samarali foydalanish bo'yicha takliflar:

- Davlat buyurtmasi asosida milliy qadriyatlarga asoslangan qisqa videoroliklar, animatsion seriyalar, interaktiv o'yinlar ishlab chiqilishi va TikTok, YouTube, Instagram kabi platformalarda muntazam tarqatilishi zarur.

- Yoshlarga mo'ljallangan "G'oyaviy immunitet" mobil ilovasi ishlab chiqilishi mumkin. Unda testlar, interaktiv o'yinlar, videodarslar va trening mashg'ulotlari bo'lishi kerak.

- Axborot vositalari orqali g'oyaviy tahdidlarni ochib beruvchi tahliliy eshittirishlar, radio va TV loyihalar tashkil etilishi kerak.

4. Magistrlik ishining nazariy ahamiyati

Ushbu magistrlik ishi ijtimoiy-pedagogik jarayonlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalasiga kompleks yondashish zarurligini ko'rsatdi. Yangi g'oya sifatida, yoshlar bilan ishlashda tanqidiy pedagogika, sotsiokultural yondashuv va faoliyat asosidagi tarbiya vositalarini uyg'unlashtirish konsepsiyasi ilgari surildi. Bu yondashuvni rivojlantirish orqali mafkuraviy tahdidlar oldini olishda mustahkam nazariy baza yaratiladi.

5. Magistrlik ishining amaliy ahamiyati

Ish davomida ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar, trening ssenariylari va interaktiv mashg'ulot shakllari umumta'lim muassasalari, akademik litseylar, kasb-hunar maktablari va maktabdan tashqari ta'lim muassasalarida qo'llanilishi mumkin. Bu vositalar ijtimoiy-pedagogik faoliyatda mafkuraviy barqarorlikni ta'minlash uchun samarali yo'l bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar ongiga bo'lgan mafkuraviy ta'sirlar kuchayib borayotgan zamonda, ularning ongli immunitetini shakllantirish — nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy barqarorlik va milliy xavfsizlik masalasidir. Bu yo'lda ham pedagoglar, ham otalar, ham davlat idoralari bir yoqadan bosh chiqarib, milliy manfaatlar asosida birgalikda ishlashi talab etiladi. Ushbu magistrlik ishi aynan shu hamkorlikning nazariy va amaliy asoslarini taklif qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev, Sh.M. (2021). Yangi O'zbekiston strategiyasi (nutqlar to'plami). Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot xizmati.

2. Xolmatova, M. (2020). Mafkuraviy immunitet va yoshlar tarbiyasida uning o'rni. Pedagogik izlanishlar, 4(1), 45–52.

3. Ergashev, I. (2021). G'oyaviy immunitet: tahlil va yondashuvlar. O'zbekistonda pedagogika ilmi, 3(2), 88–95.

4. Freire, P. (2000). Pedagogy of the Oppressed. New York: Continuum.

5. Bandura, A. (2002). Social cognitive theory in cultural context. Applied Psychology: An International Review, 51(2), 269–290.

6. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.

7. Leontyev, A.N. (1981). Problems of the Development of the Mind. Moscow: Progress Publishers.
8. Afanasyev, V.G. (1980). The System Approach and the Scientific Knowledge. Moscow: Progress Publishers.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va strategik rivojlanish instituti. (2023). Yoshlar siyosati va mafkuraviy barqarorlik: muammo va yechimlar. Toshkent: DSI.
10. UNESCO (2022). Youth and Media Literacy in the Digital Age. Paris: UNESCO Publishing.
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 5-martdagi 98-son qarori. "Yoshlar bilan ishlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".
12. "Vatanparvarlik darslari" loyihasi asosida ishlab chiqilgan metodik qo'llanma. (2023). Toshkent: Xalq ta'limi vazirligi.
13. O'zbekiston Respublikasi Ma'naviyat va ma'rifat markazi (2022). Yoshlar ongini g'oyaviy immunitet orqali mustahkamlash yo'llari. Toshkent.